

Länsstyrelsen
Västmanlands län

AVDELNINGEN FÖR MILJÖ

Gemensamma villkor och hantering av kontrollplaner för små avlopp

Diarienumr.: 503-2539-2021

Innehåll

1	Bakgrund.....	1
2	Gemensamma villkor för små avlopp.....	2
3	Kontrollplan.....	6
4	Rutin för hantering av kontrollplaner.....	9
5	Exempel: påminnelse och begäran om komplettering.....	11

1 Bakgrund

Kommunerna i Västmanland tillsammans med Länsstyrelsen har under 2019-2021 drivit ett arbete med att ta fram gemensamma villkor och gemensam hantering av kontrollplaner för små avlopp. Arbetet har genomförts som en del av Länsstyrelsens tillsynsvägledning.

Arbetet har visat på att ett behov av att diskutera hur villkor ska formuleras på ett rättssäkert sätt. Arbetet visade på vikten av att en bristfällig ansökan inte ska lösas genom villkor i tillståndet utan att ett ökat fokus behövs på att tillräckligt underlag finns inför tillståndsbesluten. Det var även vanligt att villkor föreskrevs som inte hade med själva prövningen att göra utan snarare rörde byggnadens övriga va-installationer.

I arbetet med gemensam hantering av kontrollplaner visade det sig att de största problemen var att avsätta tid till att begära i kontrollplaner samt att veta när kontrollplanerna borde inkommit. Slutsatsen är att det behövs mer resurser för att hinna med att följa upp tillståndsgivna avloppsanläggningar och utveckla interna rutiner kring bevakning över vilka kontrollplaner som borde ha kommit in.

2 Gemensamma villkor för små avlopp

Nedan följer de villkor med tillhörande motiveringar som har tagits fram. Villkoren är inte heltäckande utan behöver kompletteras i enskilda fall. I villkoren framgår exempel på lydelse som behöver anpassas till det enskilda fallet.

Villkor som anges inom parantes är alternativa villkor som kan användas.

De identifierade kritiska kontrollpunkterna anges i fetstil. Med kritisk kontrollpunkt menas en uppgift som behövs för att myndigheten ska kunna bedöma att anläggningen har utförts enligt tillståndet och vad som anges i ansökan. I de fall bedömningen gjorts att foto behövs framgår detta.

- Miljönämnden beviljar *namn och personnummer* tillstånd till att på fastigheten X:X anlägga en avloppsanläggning avsedd för *ett hushåll (5 pe) med ansluten vattentoalett och bad-, disk- och tvättvatten*. Anläggningen omfattar en *infiltrationsanläggning med spridningsytan 30 kvm och två spridningsledningar à vardera 15 m*. Anläggningens utförande och placering framgår av ritning som inkom 20xx-xx-xx, se *bilaga x*.

Kritisk kontrollpunkt:

Visa att rätt anläggning har lagts. Foton

Uppbyggnad av lager/ schaktbotten. Foton

Spridarledningar och uppsamlingsledningar. Foton

Luftningsrör Foto

Översiktsbild av anläggningen med omgivning så att lokaliseringen framgår. Foton

Ev förankringar. Foto

- Avloppsanläggningen ska dimensioneras och inrättas i enlighet med ansökan och enligt tillverkarens anvisningar om inte annat framgår av villkoren nedan. Avsteg från ansökan ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

Motivering: Tillsynsmyndigheten bedömer att den föreslagna/ansökta avloppsanläggningen uppfyller miljöbalkens krav och ger tillstånd utifrån detta. Avsteg från ansökan kan innebära nya eller ökande risker för människans hälsa eller miljön, och ska därför godkännas av tillsynsmyndigheten. Ett villkor för att

reglera detta är motiverat för att minska risken att en avloppsanläggning med otillräcklig funktion inrättas.

- Dag- och dräneringsvatten samt backspolningsvatten från reningsfilter får inte ledas till avloppsanläggningen.

Motivering: Ansökt avloppsanläggning är endast dimensionerad för spillvatten från hushåll. Större vattenvolymer än detta medför ett högre tryck på anläggningen vilket gör att avloppsvattnet passerar för fort igenom reningsstegen, med otillräcklig rening som följd. Enligt HaVs allmänna råd får inte dag- och dränvatten ledas till avloppsanläggningen. Tillsynsmyndigheten anser därför att ett villkor för att reglera detta är motiverat.

- Eftersom skyddsavståndet till närmsta vattentäkt är litet ska markbädden göras tät i botten och på sidorna av bädden. (Skrivs om avståndet är kortare än 50 meter eller om det är mycket genomsläpplig mark med stor risk för förorening av dricksvatten. Inte aktuellt i alla fall)

Kritisk kontrollpunkt: Visa att anläggningen har gjorts tät. Foto

Motivering: Dricksvattentäkten på fastighet X ligger kortare än X meter ifrån markbädden. Utifrån detta bedömer miljöenheten att hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd ska tillämpas för avloppsanläggningen. Markbäddens botten och sidor ska därmed täckas av ett tätt och åldersbeständigt material för att minska risken för att avloppsanläggningen förorenar dricksvattentäkten på fastighet x.

Alternativt: Eftersom det är stor genomsläpplighet i mark med stor risk för förorening av dricksvatten bedömer miljöenheten att hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd ska tillämpas för avloppsanläggningen. Markbäddens botten och sidor ska därmed täckas av ett tätt och åldersbeständigt material.

- Markbädden/infiltrationsanläggningen ska hållas fri från träd och annan vegetation vars rötter riskerar att påverka anläggningens funktion negativt.

Motivering: Vegetation som kan växa in i markbädden/infiltrationen riskerar att förstöra anläggning och påverka funktionen negativt. Infiltrationen/markbädden ska därför hållas fri från vegetation, såsom träd och buskar, som kan påverka den negativt.

- Marken ovanför anläggningens infiltrerande delar får inte användas eller belastas på sådant sätt som medför en risk för den infiltrerande delens funktion

Motivering: Belastning på marken där en avloppsanläggningens infiltrerande del ligger från till exempel från fordon, betesdjur, upplag eller liknande kan försämra

och i värsta fall förstöra anläggningen. Tillsynsmyndigheten anser att ett villkor kring detta är motiverat utifrån försiktighetsprincipen.

- Reningsverket/Pumpbrunnen/Slutna tanken ska ha nivå-/funktionslarm.

Kritisk kontrollpunkt: Foto på var larmet sitter/ att larmet är installerat.

Motivering: Enligt HaVs allmänna råd ska slutna tankar/pumpbrunnar/minireningsverk förses med nivåalarm och larm som signalerar vid störningar av funktionen. Minireningsverkets/pumpbrunnens funktion är beroende av elförsörjning. En överfull slutna tank ökar risken för läckage till omgivningen, med utsläpp av orenat avloppsvatten som följd. Tillsynsmyndigheten finner därför att villkor för fungerande larm är motiverat.

- Slamtömning ska ske enligt tillverkarens anvisning dock minst en gång per år. Undantag gäller om dispens beviljats i enlighet med den kommunala renhållningsordningen.

Motivering: Regelbunden slamtömning behöver ske för att anläggningen ska fungera som avsett.

- Anläggandet av avloppsanläggningen ska fotodokumenteras. De moment som ska fotograferas finns markerade på medföljande kontrollplan. Fotodokumentation samt signerad kontrollplan ska inkomma till X senast fyra veckor efter att anordningen inrättats.

Motivering: För att tillsynsmyndigheten ska kunna avgöra att anläggningen är utförd enligt ansökan behöver anläggandet dokumenteras. De kritiska kontrollpunkterna som behöver fotograferas framgår av kontrollplanen. Ett korrekt anläggande är en förutsättning för att anläggningen ska fungera som avsett.

- (Anläggningen ska slutkontrolleras av X innan anläggningen återfylls med jordmassor.)
- (X ska kontaktas innan arbetet med avloppsanläggningen påbörjas.)
- (Anläggningen får inte tas i bruk förrän kontrollplan har inkommit till miljökontoret.)
- Det ska finnas möjlighet att ta prov på utgående, behandlat avloppsvatten från anläggningen. (motivera vad som är anläggningen i varje specifikt fall. Villkoret bör bara användas i särskilda fall. Villkoret är ej tillämpligt vid infiltration eller andra anläggningar där vattnet helt eller delvis tillåts infiltrera i mark.)

Motivering: Tillsynsmyndigheten bedömer att ett villkor för provtagning är motiverat för att möjliggöra uppföljning av anläggningens funktion.

- Anläggningen ska skötas och underhållas enligt leverantörens anvisningar. Genomfört underhåll ska dokumenteras och sparas i minst X antal år och på begäran kunna uppvisas för tillsynsmyndigheten.
- Skötselanvisningar/instruktioner för avloppsanordningen ska finnas tillgängliga och kunna uppvisas vid förfrågan från tillsynsmyndigheten.
- Kvitton från genomförd service, inköp av fällningskemikalie samt inköp och byte av fosforfilter ska sparas i minst X antal år och på begäran kunna uppvisas för tillsynsmyndigheten.

Motivering: Tillsynsmyndigheten anser att villkor för skötsel är motiverat för att eventuella driftstörningar eller fel på anordningen ska kunna upptäckas och åtgärdas. Detta för att anläggningen ska uppnå maximal reningskapacitet och livslängd.

Info (inte villkor):

Endast snålspolande WC med **högst 2 liters spolvolym** bör anslutas till tanken. Att förändra mängd och/eller sammansättning på avloppsvattnet som leds till anläggningen kräver anmälan till tillsynsmyndigheten. Exempel på sådan ändring är anslutning av större badkar såsom bubbelbadkar eller bassänger.

3 Kontrollplan

KONTROLLPLAN Anläggande av enskild avloppsanläggning

Sökande

Namn		Personnummer
Adress	Postadress	
Telefon/mobil		
E-post		

Fastighet

Fastighetsbeteckning	Typ av bostad
	Permanenthus Fritidshus

Tillståndsbeslut

Datum för beslutet	Diarienummer/Beteckning	Avvikelser
		Ja Nej
Ange avvikelser		

Utförande

Anläggningsarbetet är utfört av	Entreprenör, namn	Anläggningen tas i bruk
Entreprenör Sökande		
Kontaktperson, namn		
Telefon/mobil	E-post	

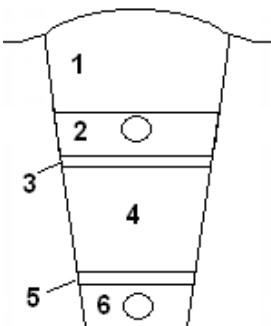

Kontrollplan för enskilda avloppsanläggningar – checklista

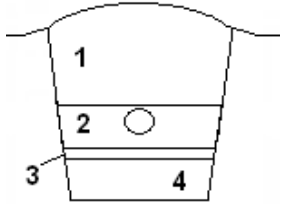

OBS! Vid kursiverad stil ska momentet fotodokumenteras

Administrativa kontrollpunkter

	Kontroll (JA/ NEJ)	Signatur	Anmärkning
Avloppsanläggningen är placerad enligt situationsplan och anlagd enligt beslutat tillstånd.			 <i>Fotografierna ska visa anläggningens utformning och ingående delar innan igenläggning. Anläggningens lokalisering ska framgå av foto. Eventuella förankringar ska visas genom foto. Även installationer som gjorts inomhus enligt tillståndet ska fotograferas, exempelvis kemfällningsutrustning, överfyllnads larm mm.</i>
Anläggningen är installerad enligt tillverkarens anvisningar.			

Kontrollpunkter för markbädd och infiltration

	Kontroll (JA/NEJ)	Signatur	Anmärkning	
<i>Schaktbotten är förlagd enligt ritning och över högsta grundvattenyta</i>			<i>foto med mätsticka</i> 	
<i>Är markbädden tätad med plast eller gummiduk. (Gäller endast vid anläggning av tät markbädd)</i>				
Markbädd Fyll i de olika lagrens mäktighet och fraktion	Lager	Mäktighet, cm	Fraktion, mm	
	1 Övertäckning		---	
	Fiberduk	☐ Ja ☐ Nej		
	2 Spridningslager Alt Biomoduler			<i>foto med mätsticka</i>
	3 Materialskiljande skikt			<i>foto med mätsticka</i>
	4 Markbäddssand			<i>foto med mätsticka</i>
	5 Materialskiljandeskikt			<i>foto med mätsticka</i>
	6 Dräneringslager		<i>foto med mätsticka</i> 	
Infiltration Fyll i de olika lagrens mäktighet och fraktion	Lager	Mäktighet, cm	Fraktion, mm	
	1 Övertäckning		---	
	Fiberduk	☐ Ja ☐ Nej		
	2 Spridningslager Alt Biomoduler			<i>foto med mätsticka</i>

	3 Material- skiljandesikt		<i>foto med mätsticka</i>
	4 Markbäddssand förstärkningslager		<i>foto med mätsticka</i>

Underskrift

Härmed intygas att avloppsanläggningen är utförd enligt givet beslut och att ovanstående kontrollpunkter är utförda. Jag godkänner att mina personuppgifter behandlas för det ändamål som blanketten avser.

Ort och datum	
Kontrollansvarigs namnteckning	Namnförtydligande

Kontrollplanen skickas till:

4 Rutin för hantering av kontrollplaner

*Kontrollplan
har inte
kommit in*

Enligt villkor ska kontrollplanen inkomma inom 4 veckor från att avloppsanläggningen färdigställts.

Påminnelse

För att veta när det är dags att skicka ut påminnelse behöver bevakningar införas i ärendesystemen som flaggar för när det är dags att påminna. Påminnelse om att skicka in kontrollplanen skickas efter 1,5 år tillståndet gavs. Alternativt om villkoret om att fastighetsägaren ska meddela när anläggningen har påbörjats och man har uppgift om när arbetet påbörjats skickas påminnelsen ut en månad efter detta datum. Fastighetsägare får i båda fallen en månad på sig att inkomma med kontrollplanen. Se bifogade exempel på påminnelse som kan användas.

Föreläggande

Om kontrollplanen inte inkommer trots upprepade påminnelser föreläggs fastighetsägaren att inkomma med kontrollplanen. Som lagstöd för föreläggande används 26 kap 9§ Miljöbalken med en hänvisning till villkoret i tillståndet att kontrollplan ska lämnas in. Det är även möjligt att använda 26 kap 21 § Miljöbalken som lagstöd för att kräva in kontrollplanen. Men denna bestämmelse bör endast användas om villkor om att kontrollplan ska lämnas in inte meddelats i tillståndet. Ett föreläggande får förenas med vite enligt 26 kap 14§ miljöbalken.

*Kontrollplan
inkommer*

När kontrollplanen inkommer granskas att anläggningen har utförts i enlighet med vad som framgår av tillståndet och ansökan.

*Behov av
komplettering*

Om kontrollplanen inte innehåller de uppgifter som krävs för att bedöma att anläggningen har utförts enligt tillståndet och ansökan ska komplettering begäras. Vanligen begärs komplettering via telefon om det är färre saker som behöver kompletteras. I de fall en skriftlig begäran om komplettering görs kan det bifogade exemplet på lydelse användas.

*Slutbesiktning/
Platsbesök*

I de fall som bristerna i kontrollplanen inte går att åtgärda genomförs ett platsbesök för att bedöma om anläggningen har anlagts i enlighet tillståndet och ansökan. Detta kan tex vara aktuellt vid avvikelser i utformning, lokalisering eller då fotodokumentation över utformningen saknas.

Föreläggande

Om kompletteringarna inte inkommer trots flera begäran föreläggs fastighetsägaren att inkomma med uppgifterna. Som lagstöd för föreläggande används 26 kap 9§ Miljöbalken med en hänvisning till villkoret i tillståndet att kontrollplan ska lämnas in. Det är även möjligt att använda 26 kap 21 § Miljöbalken som lagstöd för att kräva in uppgifterna. Ett föreläggande får förenas med vite enligt 26 kap 14§ miljöbalken.

*Kontrollplan
komplett/efter
genomförd
slutbesiktning*

När anläggningen bedöms var utformad i enlighet med tillståndet och ansökan utfärdas ett slutintyg. Kopia av slutintyget skickas även till VAFAB. Slutintyget utfärdas även i de fall eventuella avvikelser som uppdagats i kontrollplanen/slutbesiktningen inte kräver ny prövning av anläggningen. Exempel på fall då ny prövning behövs är när en annan teknik valts jämfört med vad som framgår av tillståndet eller vid större förändring av lokaliseringen av infiltration/markbädd eller utsläppspunkt.

5 Exempel: påminnelse och begäran om komplettering

Påminnelse gällande avloppet på fastigheten xx, xx kommun

Vi saknar foton och kontrollplan

Det har nu gått en tid sedan ni fick tillstånd att inrätta en ny avloppsanläggning. Inga uppgifter om att anläggningen är färdig har inkommit till xxx Har den inrättats? I så fall ber vi er att skicka in foton och kontrollplan senast den *skriv datum om fyra veckor*.

I tillståndet finns villkor om att foton samt kontrollplan ska lämnas in till xxx senast fyra veckor efter avloppsanläggningen är färdigbyggd. Observera! Ett tillstånd förfaller om arbetet inte påbörjats inom två år och är klart inom fem år.

Information

Om foton och kontrollplan inte lämnas in i tid kan ett föreläggande med krav att lämna in dem bli aktuellt. För handläggning av föreläggandet tas timavgift ut.

Begäran om komplettering av kontrollplan för avloppet på fastigheten xx, xx kommun

Kontrollplan över inrättandet av er avloppsanläggning har inkommit till xxx men bedöms inte vara komplett. Nedanstående uppgifter saknas fortfarande.

De *foton/uppgifter* som saknas är:
(*specificera*)

Vi behöver uppgifterna senast den *skriv datum fyra veckor efter kontrollplan skrevs under*.

I tillståndet finns villkor om att foton samt kontrollplan ska lämnas in till xx senast fyra veckor efter avloppsanläggningens slutförande.

Information

Om uppgifterna ovan inte lämnas in i tid kan ett föreläggande med krav att lämna in dem bli aktuellt. För handläggning av föreläggandet tas timavgift ut.

